

Antoni Vila Casas, fer país pel futur

Glòria Bosch Mir

Vivim en una societat polaritzada que no vol créixer en horitzontal. Això també passa en el món de l'art i les competències per ser millors que els altres. En aquest punt, sempre m'ha merescut tot el respecte l'actitud d'Antoni Vila Casas (Barcelona, 1930-2023). Ell no pretenia crear una col·lecció de l'anomenada «gent important», sinó donar veu i entrada als diferents autor(e)s que, en molts casos, no tenien prou oportunitats per estar presents en la cartografia de l'art contemporani català. Podia ser per les situacions

viscudes o per l'oblit, però tots sabem que és fàcil arraconar, censurar llibres i exposicions com a amenaces d'especulacions comercials. I ho tenia clar perquè coneixia històries concretes. Per això, des del moment zero, la coincidència més clara era la de traçar un projecte en què la recuperació de veus fos fonamental. Hi ha qui no està d'acord amb la pluralitat i la multiplicitat, però ell sí que va apostar-hi fins al final. No volia una història de l'art elitista, sinó àmplia i basada en la diferència, amb l'escriptura visual dels marges.

Mai no li va agradar que li diguessin «mecenes»; més aviat l'incomodava que es referissin a ell amb aquesta etiqueta. Preferia, si calia posar-ne alguna, la de «filantrop». El seu paper, a través de la Fundació que porta el seu nom, era lluitar pel món de l'art i de la ciència. Potser per això, els debats *Quiral* anaven de la mà: Art i Salut. I fins i tot el 2003 van connectar-se en una exposició interdisciplinària, «Llistes d'espera», que partia de les esperes en sanitat per avançar a través del món de l'art, la literatura, la filosofia, la ciència... Un projecte ampli i generós que es va desdoblar en altres espais de la ciutat, com la seu vella de la Universitat de Barcelona, l'Hospital Clínic, el CCCB..., i al carrer mateix, amb grups de gent que esperava per ajudar a la gent gran o a persones amb dificultats. Volíem continuar un cop a l'any, però hi havia altres fronts importants, com la col·lecció i les diferents interpretacions rotatives que es feien cada any en els diferents museus (i això que encara no s'havia inaugurat el Museu de Pintura de Can Framis, a Barcelona); les exposicions d'artistes del fons; les recuperacions d'autor(e)s; la part destinada a les noves generacions; els premis com a plataforma de promoció i oportunitat per exposar; les activitats culturals; el tema educatiu, un dels reptes per aconseguir la interacció amb alumnes de diferents

**Mai no li va
agradar que
li diguessin
«mecenes»;
més aviat
l'incomodava
que es
referissin a ell
amb aquesta
etiqueta.
Preferia, si
calia posar-ne
alguna, la de
«filantrop».**

centres... L'equip era reduït i la tasca immensa, en procés, sense aturador.

Només puc parlar dels vint anys viscuts al seu costat amb tot el projecte de la Fundació, quan hi havien els petits museus d'escultura a Pals i de pintura a Torroella de Montgrí. Recordo els diàlegs constants i com escoltava, tot i que era un apassionat del seu propi projecte, sempre en elaboració al llarg dels anys, en un fer i desfer diari de notes i planificacions. Quan et demanava de pujar al despatx

perquè «havia estat pensant a fer...», aquest *fer* era una nova immersió complexa per *millorar* (una paraula constant del seu vocabulari), i els reptes semblaven impossibles d'aconseguir si no fos per la persistència de l'equip. Quan vius aquesta experiència de compartir, t'adones que créixer no és enfonsar les il·lusions dels altres sinó trobar els punts d'equilibri necessaris perquè tot es pugui fer. Els «punts de diàleg», com a

ell li agradava dir, van formar part de les primeres publicacions sobre objectius a partir del 2001.

La generositat de Vila Casas no tenia tan sols com a objectiu crear una col·lecció d'art català fins al 2030 i treballar per donar visibilitat als artistes, sinó també combinar-ho amb el món sanitari per fer debats sobre temes candents que afectaven la nostra societat, amb ajudes externes a diferents projectes d'investigació. Del fons,

una de les finalitats que més il·lusionava li feia era organitzar exposicions per donar-li vida a les obres i crear cicles d'itineràncies. Aquell estiu de 2001, quan ja tenia al cap obrir altres museus a Palafrugell i a Barcelona, inicialment amb un espai que permetés fer exposicions temporals, recordo que les primeres aventures de Torroella de Montgrí consistien a dedicar sales rotatives, «L'artista del fons», que obrien la possibilitat de fer fitxes informatives i crítiques. I una complicitat molt important era tirar endavant el museu de fotografia contemporània internacional, que tenia com a base l'obra comprada amb l'assessorament de Rafael Tous. En aquell moment calia aquesta reivindicació, sobretot després del gran esforç de la Generalitat de Catalunya per projectar-la a través de «La Primavera Fotogràfica».

La clau de tot és el procés, i trobar sentit a un projecte sense defallir. Ell, en definitiva, volia que la Fundació i la seva col·lecció fossin un referent. «Res de caure en les capelletes i els grups de poder», em deia, «perquè ens faran perdre els nostres objectius i ens convertirem en satèl·lits del que ja existeix». Calia trobar la singularitat fent «tasca de país pel futur», perquè estava convençut que si no quedava la col·lecció, molta gent mai no trobaria el seu lloc en els museus existents i desapareixeria per sempre.